

RIIGIKOGU VALIMISED 5. MÄRTSIL 2023. a

Riigikogu valimistel ei ole valija seotud oma kodule lähima valimisjaoskonna hääletamisruumiga. Valija saab hääletada ükskõik millises oma elukohajärgse valimisringkonna hääletamisruumis, sellise võimaluse tagab elektrooniline valijate nimekiri, mis asendab varem jaoskondades kasutusel olnud pabernimekirju. See tähendab, et iga Tartu linna elanik võib valida, millises Tartu linnas moodustatud valimisjaoskonna hääletamisruumis ta hääletab.

Tartu linna valimisjaoskonnad ja hääletamisruumid

Tartu linna valimisjaoskondade hääletamisruumide asukohad on järgmised:

- 1) valimisjaoskond nr 1 - Põllu tn 11, Tartu linn (Tartu Rakenduslik Kolledž);
- 2) valimisjaoskond nr 2 - Kalda tee 1c, Tartu linn (Eedeni keskus);
- 3) valimisjaoskond nr 3 - Raatuse tn 88a, Tartu linn (Tartu Raatuse Kool);
- 4) valimisjaoskond nr 4 - Kaunase pst 70, Tartu linn (Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium);
- 5) valimisjaoskond nr 5 - Ringtee tn 75, Tartu linn (Lõunakeskus);
- 6) valimisjaoskond nr 6 - Riia tn 1, Tartu linn (Tartu Kaubamaja);
- 7) valimisjaoskond nr 7 - Kүүni tänav T1, Tartu linn (hääletamistek Kүүni tänaval Poe ja Vallikraavi tänavate vahelises lõigus);
- 8) valimisjaoskond nr 8 - Tähe tn 103, Tartu linn (Tartu Forseliuse Kool);
- 9) valimisjaoskond nr 9 - Kopli tn 1, Tartu linn (Tartu Rakenduslik Kolledž);
- 10) valimisjaoskond nr 10 - Näituse tn 33, Tartu linn (Veeriku tennise ja sulgpallikeskus);
- 11) valimisjaoskond nr 11 - Tamme pst 24a, Tartu linn (Tartu Tamme Kool).

Valimiste ladusa korralduse ja hääletamise korralduse valijaile parema arusaadavuse tagamiseks ning hääletamistoimingute hajutamiseks pikemale perioodile tegutsevad kõik Tartu linna valimisjaoskonnad ühetaoliselt kogu valimisnädala.

Valimisnädal

Hääletamine Riigikogu valimistel on mahutatud ühte valimisnädalasse järgmiselt:

27.02-02.03.2023 - toimub eelhääletamine igas Tartu linna valimisjaoskonnas, toimub ka väljaspool elukohajärgset valimisringkonda hääletamine (hääletada saavad nii Tartu linna elanikud kui teiste omavalitsuste valijad). Hääletamine algab kell 12.00 ja lõpeb kell 20.00.

27.02-02.03.2023 - toimub hääletamine valija asukohas, kinnipidamiskohas, haiglas ja ööpäevases hoolekandeadasutuses (hääletada saavad nii Tartu linna elanikud kui teiste omavalitsuste valijad). Hääletamine toimub ajavahemikus kell 9.00 kuni kell 20.00.

27.02-04.03.2023 - toimub elektrooniline hääletamine. Hääletamine algab 27. veebruaril kell 9.00 ja kestab ööpäevaringselt kuni 4. märtsil kell 20.00-ni.

03.03-04.03.2023 - eelhääletamine toimub kõigis Tartu linna valimisjaoskondades kell 12.00 - 20.00. Toimub ka kodus hääletamine. Hääletada saavad ainult Tartu linna elanikud.

05.03.2023 (valimispäev) - hääletamine toimub kõigis Tartu linna valimisjaoskondades kell 9.00 - 20.00. Toimub ka kodus hääletamine. Hääletada saavad ainult Tartu linna elanikud.

Kodus hääletamine

Kui valija ei saa oma tervises seisundi või muu mõjuva põhjuse tõttu hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda kodus hääletamist. Kodus hääletamise korraldamiseks saab valija esitada kirjaliku taotluse kuni 5. märtsi kella 14.00-ni. Kirjaliku taotluse võib esitada elektrooniliselt e-posti aadressil valimised@tartu.ee või paberkanalil edastada või saata valimiskomisjonile Tartu Raekotta (Raekoja plats 1a, 50089 Tartu linn).

3. ja 4. märtsil kell 12.00-20.00 ning 5. märtsil kell 9.00-14.00 võib kodus hääletamise taotluse esitada ka telefoni teel. Selleks tuleb helistada telefoninumbri 736 1333.

Kodus hääletamise taotlus peab sisaldama:

- 1) valija nime;
- 2) valija isikukoodi;
- 3) valija aadressi;
- 4) valija sidevahendi numbrit;
- 5) kodus hääletamise põhjust.

Tasuta buss Lõunakeskusesse

Sarnaselt varasematele valimistele on Ilmatsalust, Haagelt, Rahingelt ja Märjalt korraldatud bussitransport lähimasse hääletamisruumi Lõunakeskuses. Tasuta buss sõidab seekord kogu valimisnädala jooksul järgmiselt:

27. veebruar – 4. märts - esimene väljumine Ilmatsalust kell 12.00 ja viimane kell 19.00.

Buss väljub: Ilmatsalust peatusest Ilmatsalu kool täistundidel, Haagelt Haage bussipeatusest 10 minutit pärast täistundi, Märjalt

Õssu bussipeatusest veerandtundidel.

Buss Lõunakeskusest tagasisõiduks väljub pooltundidel ajavahemikus 12.30-19.30.

Rahingelt on võimalik Lõunakeskusesse bussiga sõita ajavahemikul 12.45-18.45. Buss peatub Kõpla tee ja Ilmatsalu tee ristmiku lähisel Kõpla teel kolmveerandtundidel ning sõidab Lõunakeskusesse Ilmatsalu kaudu.

5. märtsil toimub esimene väljumine Ilmatsalust kell 9.00 ja viimane kell 19.00.

Buss väljub: Ilmatsalust peatusest Ilmatsalu kool täistundidel, Haagelt Haage bussipeatusest 10

minutit peale täistundi, Märjalt Õssu bussipeatusest veerandtundidel.

Buss Lõunakeskusest tagasisõiduks väljub pooltundidel ajavahemikus 9.30-19.30.

Rahingelt on võimalik Lõunakeskusesse bussiga sõita ajavahemikul 9.45-18.45. Buss peatub Kõpla tee ja Ilmatsalu tee ristmiku lähisel Kõpla teel kolmveerandtundidel ning sõidab Lõunakeskusesse Ilmatsalu kaudu.

Lõunakeskusest Haagele sõidab buss Ilmatsalu kaudu.

Tähtvere maapiirkonna lühiauudised

Tunnustati Ilmatsalu raamatukogu töötajaid

Tartu Linnaraamatukogus vaadati tagasi möödunud aastale ja jagati tunnustust kõige tublimatele. Teiste tunnustatute seas olid Ilmatsalu raamatukogu töötajad, kes pälvisid aasta osakonna tiitli. Ilmatsalu raamatukogus hoiavad Maret Lukken ja Triin England kahekesi toimimas tõelist kogukonnakeskust. Raamatukogu 60. sünnipäev sügisel näitas ilmekalt, kui tihe on Ilmatsalu raamatukogu koostöö kooli, lasteaia ja kohalike elanikega.

Pikendati Rahinge võrkpalliplatside maa tasuta kasutamise lepingut

Linnavalitsus pikendas spordiklubiga Beach Tennis Tartu Rahinge supelala kinnistul paikneva võrkpalliplatside maa tasuta kasutamise lepingu tähtaega kuni 30. aprillini 2028.

Leping oli sõlmitud tähtajaga 30. aprill 2023 ning spordiklubi esitas linnavalitsusele avalduse lepingu tähtaja pikendamiseks. Spordiklubi Beach Tennis Tartu soovib jätkata võrkpalliplatside kasutamist ja haldamist, et korraldada seal erineva tasemega rannatennise turniire ning muid üritusi, jätkata regulaarsete treeningutega ja edendada rannatennist. Ala on väljaspool treeningaegasid aktiivses avalikus

kasutuses ja rannavõrkpalli mängimiseks kasutavad platse nii kohalikud kui ka kaugemalt tulnud spordihuvilised.

Klubi alustas oma tegevust aastal 2016 ja on sellest ajast olnud Rahinge supelalal asuvate liivaväljakute haldaja ja ala arendaja.

Tähtvere külla kerkib uus büroohoone

Linnavalitsus väljastas ehitusloa Tähtvere külla Roheline tn 16/18 kinnistule büroohoone püstitamiseks. Eelprojekt näeb ette kolme maapealse ning ühe maa-aluse korrusega büroohoone ehitamise. Hoone välisilme muudavad omannoliseks puitprussidest vertikaalid, mis lisaks ilmekale liigendusele pakuvad hoonele ka passiivset varjestust. Kogu hoone on üles ehitatud avatud korrustega kandepostidel karkassmajana, et võimaldada maksimaalselt muuta korruste ruumiprogrammi vastavalt ajas muutuvatele rentnike vajadustele.

Tootmishoone saab päikesepaneelid

Linnavalitsus väljastas ehitusloa Tähtvere küla Puidugrupi kinnistul asuva tootmishoone ümberehitamiseks. Esitatud on päikesepaneelide paigaldamise põhiprojekt, millega nähakse ette elektrienergia tootmiseks 160 kW päikeseelektrijaama rajamine.

Loomapidaja, ole valmis! 2. märtsil algab loomakasvatuse otsetoetuste taotlemine

2. märtsist 17. aprillini saab e-PRIAs esitada loomakasvatuse otsetoetuste taotlusi. Hilinenud vastuvõttu enam ei toimu. Sellest aastast saab taotlusi esitada pikema perioodi jooksul. Käesoleval aastal saab taotleda piimalehma kasvatamise otsetoetust (PTK), ammelehma kasvatamise otsetoetust (ATK) ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetust (UTK).

Tehke volitused juba varakult!

Kui taotluse soovib esitada taotleja esindaja, siis on oluline, et talle on antud volitus. Just praegu on õige aeg anda vajalikud volitused isikule (sugulane, sõber, konsulent jne), keda soovite enda loomakasvatuse otsetoetuste taotlust esitama volitada. Volituse saab vormistada e-PRIAs või soovituslikul vormil, mis on kättesaadav veebilehel www.pria.ee → Registrid → Kliendiregister → Esindusõigused ja volitused.

Erandina (kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs või digitaalselt allkirjastatult saata e-posti aadressil kliendiregister@pria.ee või esitada paberil) saab volitusi taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Kui taotlejal ei ole arvutit, aga ta soovib toetust taotleda, saab enda eest taotlusi esitama volitada usaldusväärset isikut pöördudes PRIA poole registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Teenindusbüroodes taotluse esitamiseks tuleb aeg kindlasti eelnevalt broneerida

e-PRIA kasutamise osas on võimalik abi saada ka PRIA maakondlikes teenindusbüroodes. Büroosse tulekuks tuleb eelnevalt broneerida aeg PRIA kodulehel <https://web.pria.ee/broneering/> või telefoni teel. Teenindusbüroode kontaktid telefoni teel aja broneerimiseks leiab PRIA kodulehelt <https://www.pria.ee/teenindusburood>.

Teenindusbürood on avatud esmaspäevast kolmapäevani kell 9–16.

Kevad karjamaal. Foto: Riina Lepp

Loomakasvatuse otsetoetused 2023. aastal

Loomakasvatuse otsetoetuste taotlemiseks ei ole taotlusele vaja loomade arvu märkida, piisab taotlemise „JAH“ märkest. Toetust makstakse ajavahemikul 2. märtsist kuni 9. septembrini taotleja poolt peetavate nõuetekohaste loomade arvu aritmeetilise keskmise alusel. Arvestamise aluseks on põllumajandusloomade registris olev loomade arv nimetatud ajavahemiku iga päeva kohta. Loomad, kelle kohta toetust makstakse, peavad olema nõuetekohaselt identifitseeritud.

- Piimalehma kasvatamise otsetoetust saab taotleda loomapidaja, kes registri andmetel kasvatab 2. märtsist kuni 9. septembrini igal päeval vähemalt 1 piimalehma. Sel ajavahemikul ei tohi olla ühtki päeva, mil registri andmeil pole taotlejal ühtki nõuetekohast piimalehma. Sel juhul kaotab taotleja õiguse toetust saada.

- Ammelehma kasvatamise otsetoetust saab taotleda loomapidaja, kes registri andmetel kasvatab 2. märtsist kuni 9. septembrini igal päeval vähemalt viite ammelehma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmmullikat. Sel ajavahemikul ei tohi olla ühtegi päeva, mil registri andmeil pole taotlejal 5 nõuetekohast ammelehma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmmullikat. Sel juhul kaotab taotleja õiguse toetust saada.

- Ute ja kitse kasvatamise otsetoetust saab taotleda loomapidaja, kes registri andmetel kasvatab 2. märtsist kuni 9. septembrini igal päeval vähemalt 10 utte ja/või emakitse. Toetust makstakse maksimaalselt 450 nõuetekohase looma eest. Loomad, kelle kohta toetust makstakse, peavad olema 2. märtsi seisuga vähemalt ühe aasta vanused.

Kõikide karjas olevate loomadega toimuvatest sündmustest peab põllumajandusloomade registrit teavitama ettenähtud aja jooksul. Hilinenud tea-

vituste korral ei loeta looma toetusõiguslikuks.

Loomakasvatuse otsetoetuste taotleja peab terves oma majapidamises täitma tingimuslikkuse nõudeid (vt PRIA kodulehel <https://www.pria.ee/infokeskus/tingimuslikkus-ja-nouetele-vastavus>). Kuna tingimuslikkuse nõuete küsimustik on pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse osa, tuleb loomatoetuste taotlejal mais algaval pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluste esitamise perioodil e-PRIA kaudu lisaks esitada ka pindala- ja

loomapõhiste toetuste taotlus.

Toetuste täpsed tingimused on kirjas toetuse määruses. PRIA veebilehel on toetuste kohta kokkuvõtlikud tutvustused ning viited lisamaterjalidele.

Toetuste taotlemine e-PRIAs

Loomakasvatuse otsetoetuste taotlust saab pärast e-PRIAsse sisselogimist esitada kohe avalehe kaudu: <https://epria.pria.ee/> → Taotlemine → Esita toetustaotlus → Loomatoetused. e-PRIA kuvab igale kliendile tema taotlemisel aluseks olevad põllu-

majandusloomade registri andmed. Taotluse täitmise ajal annab e-PRIA taotluse täitjale võimalikest vigadest teateid ja juhib täitmist vajavatele lahtritele tähelepanu. Vajadusel saab abi PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679.

Edukat taotlemist!

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
Telefon: 737 1215
Mobiil: 51 18 995
tiia.tamm-suik@pria.ee
www.pria.ee

Ilmatsalu raamatukogus:

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

TARTU
OSKAR
NIMELINE
LINNARAAMATUKOGU

09.03.2023
kell 17.00
Ilmatsalu
raamatukogus
(Kooli tee 5)

Külas on
loodusmees

Veljo Runnel

"Kuidas talletada loodust
pildis ja helis"

Foto: Veljo Runnel, erakogu

Raamatukogus veel märtsis:

1. 14.03.2023 Ilmatsalu põhikooli saalis külas lastekirjanik Triinu Laan. 1. - 6. kl.
2. 16.03. ja 23.03.2023 kell 15.00 - 18.00 toimub raamatukogus kudumisõhtupoolik. Soki kudumist õpetab Mare Saul.
3. 22.03.2023, kell 15.00 toimub raamatukogus märgviltimise õpituba. (P.S. Palun kaasa võtta: pritsipudel, kus on sees umbes 1 spl. nõudepesuvahendit, tükiseep, plastkauss (2-3l), 1 läbipaistev prügikott, käärid, tükk tulli (vana kardinatüll, või kərbsevõrk või triikimislap, 2 käterätikut (üks suurem, teine väiksem), mõned lõngajupid). Juhendab Made Ritsing.

Raamatukogus aprillis:

1. 03.04.2023 Rahvusvaheline lasteraamatupäev. Külas nukuteater "Suur Suusi ja väike maailm". 1. - 3. kl. ja lasteaed.
2. 04.04.2023 Õpilastega kohtub Inger Klesment "Digiturvalisuse mängud". 3. - 4. kl.
3. 05.04.2023 kell 17.00 külas kirjanik ja luuletaja Lauri Räpp "Lihtsate asjade tähtsus, tähtsate asjade lihtsus".

Tartu linn muudab koostöös Boltiga tõukerataste parkimiskorda

Elektriliste tõukerataste laenutamise- ga tegelev Bolt ja Tartu linn sõlmivad lepingu, mille eesmärgiks on parema ja ohutuma liikluskultuuri loomine Tartus.

Tartu linnapea Urmas Klaas ütles, et linnavalitsuse eestvõttel on Bolt, politsei ja linnavalitsuse esindajad mitmel korral kohtunud, et ühiselt tegutseda tõukerataste ohutuma kasutamise nimel. „Mul on hea meel, et astume üheskoos edasi olulise sammu liiklusohutuse tõstmisel ja parema linnaruumi loomisel.“

Algaval hooajal muutub Tartus Bolti tõukerataste parkimiskorraldus, mis toob kasutajate jaoks kaks olulist muutust. Alates märtsist ei saa uue kokkuleppe kohaselt tõukerattaid enam parkida kõnniteedele, mille laius on väiksem kui 1,5 meetrit. Piirang on sisse viidud Bolti rakendusse, mis tähendab, et süsteem ei luba enam kasutajatel oma sõitu kitsastel kõnniteedel lõpetada.

Liiklusseaduse kohaselt peab ka osaliselt kõnniteel parkiva auto kõrvale jääma vähemalt 1,5 meetrit ruumi jalakäijatele. Tõukerataste kõnniteele parkimise puhul Tartu erandit ei tee, kuna varasemalt on olnud probleeme kõnniteid kinni parkivate tõukeratastega. Laiematele kõnniteedele jääb Bolti tõukerataste parkimise õigus alles, kuid Tartu linn palub kõikidel kasutajatel tõukeratas parkida nii, et see ei segaks teisi liiklejaid.

Tõukeratta kõnniteele jätmise asemel julgustab Bolt koos Tartu linnaga sõidukit parkima hoopis selle jaoks loodavatesse parklatesse. Selleks on Tartu linn eraldanud avalikus ruumis 18 kohta, kuhu Bolt rajab kõvakattega parkimisplatsid tõukeratastele. Ettevõtte soovil saab parklatesse rajada ka laadimiskohad, kuhu kasutajad ise elektrisõidukid laadima saavad jätta. Parkimisalad hakkavad asuma enamasti kesklinnas või selle

läheduses, kuid neid jagub ka näiteks Annelinna, Tammelinna ja Tähtvere linnaosadesse. Tõukeratastele eraldatud parklad plaanitakse Tartus kasutusele võtta hiliskevadel.

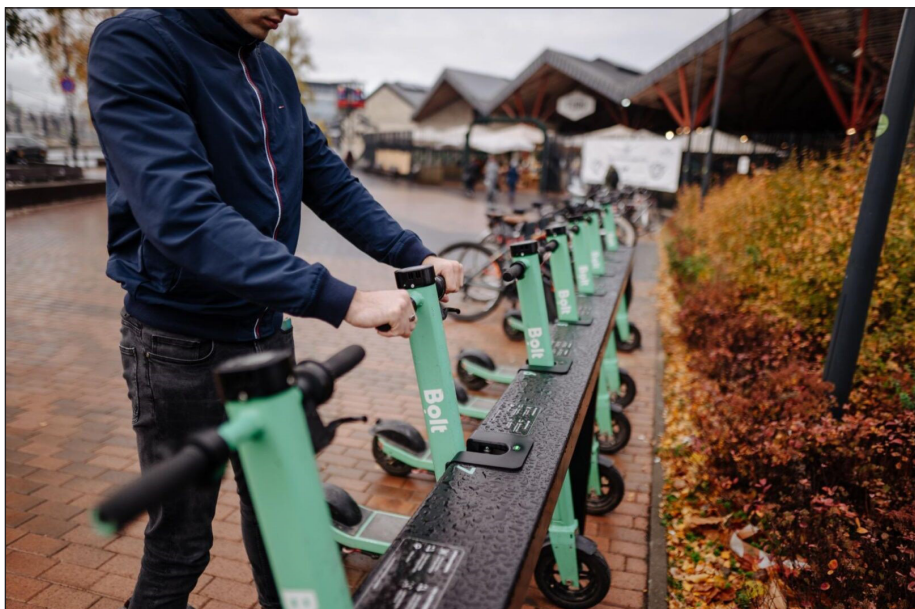
Tartu abilinnapea Raimond Tamm ütles, et tõukerattad on leidnud Tartus rõõmustavalt aktiivset kasutamist ning koos töötatakse selle nimel, et uudsete lahendustega kaasnevad väljakutsed saaksid järk-järgult lahendatud. „Erinevatesse asukohtadesse rajatavad tõukerataste laadimisjaamad ning kitsastel kõnniteedel tõukerataste parkimise mittelubamine on uuendused, mis võimaldavad astuda pika sammu kõigiga arvestava liikluskultuuri suunas,“ ütles Tamm.

Bolti tõukerataste suuna Eesti juht Aleksandr Lilišentsev ütles, et neil on hea meel, et koos Tartu linnaga on võimalus tõukerataste parkimiskultuuri edendada. „Oleme kaardistanud Tartu linnas kõik kõnniteed, mille laius on kitsam kui 1,5 meetrit ja piiranud neil aladel meie tõukerataste parkimise. Lisaks toome kevade jooksul uutele linna parkimisaladele tõukerataste parkimiseks mõeldud laadimisjaamad. Tõukerataste ja elektriliste jalgrataste laadimislahendus on meie

tööstusharu esimene omataoline laadimisjaam, kus kasutaja peab lihtsalt sõiduki pistikupessa lükkama ning sellega lõppeb automaatselt sõit ja algab laadimine. Nende kahe muudatuse tulemusel muutub Tartus kergliikurite parkimiskultuur loodetavasti oluliselt paremaks,“ ütles Lilišentsev.

Tõukerataste laenutamise teenuse reguleerimise põhjuseks on eelkõige sõitjate ja teiste liiklejate ohutus. Lisaks viisakale parkimisele tulevad nii Bolt kui Tartu linn meelde, et tõukerattaga ei tohi sõita joobeseisundis ega mitmekesi korraga. Liikluses ohutuse tagamiseks on tõukerataste kiirus piiratud 25 km/h ja soovitatav on sõidu ajal kasutada kiivrit.

Tartu linn ja Bolt sõlmisid lepingu tõukerataste laenutamise teenuse osutamiseks Tartus kolmeks aastaks ja selle kohaselt toob teenuse osutaja linna kuni 1000 tõukeratast. Poolte kokkuleppel on võimalik seda arvu suurendada.

Avanes väärtusliku taluarhitektuuri taotlusvoor

13. veebruarist 10. märtsini saab taotlusi esitada väärtusliku taluarhitektuuri taotlusvooru, mille eesmärk on aidata taluelamute katuste korrastamise kaudu kaasa Eesti traditsioonilise maa-arhitektuuri ja maastiku omapära säilitamisele. Toetust saab taotleda talukompleksi kuulunud eluhoonele ehk üksikelmule, mis on ehitatud enne 1940. aastat ning voorust toetatakse hoonete katuste restaureerimist traditsiooniliste ehitusmaterjalide ja töövõtetega.

Sel aastal avaneb taluarhitektuuri taotlusvoor viiendat korda. „Alates 2019. aastast oleme igal aastal saanud toetada keskmiselt 18 katuse kordategemist ehk toetusvooru abil on korda saanud veidi enam kui 70 taluhoone katused,“ ütles hindamiskomisjoni esimees, Muinsuskaitseameti nõustamisosakonna juhataja asetäitja Peeter Nork.

„Eesti taluarhitektuur on eriline ja vajab tähelepanu ning hoidmist. Kõige jätkusuutlikum viis ajaloolist hoonet hoida on seda kasutada ning hooldada või restaureerida traditsioonilisel moel, et säiliks nii hoonete omapärane ilme kui püsiks elusana ka töövõtted. Taluarhitektuuri toetus on abiks teadlikule omanikule, kes on valinud taluelamu enda elukeskkonnaks ning soovib seda hoonet väärtustavalt korrastada,“ sõnas Nork.

Foto 2021. aasta taotlusvoorst toetust saanud talust Saaremaal.

Taotlusvoorst toetatakse tegevusi, mille raames taastatakse või asendatakse taluelamu katusekate ja vajadusel katusekonstruktsioonid, kasutades algupäraseid ehk piirkonnale, hoone tüübile ja ehitusperioodile iseloomulikke materjale ja töövõtteid. Näiteks kui hoonel oli algselt roogkatuse, siis toetatakse roogkatuse taastamist, laastukatus puhul laastukatus taastamist. Vana eterniidi asendamist uue eterniidiga või teiste uute ehitusmaterjalide kasutamist sellest taotlusvoorst ei toetata.

Vooru koguelarve on 200 000 eurot. Taotletava toetuse summa peab jääma vahemikku 5000-10 000 eurot ning see võib tööde maksumusest moodustada kuni poole ehk omafinantseering tööde eelarvest peab olema vähemalt 50%.

Taotlusvoor avaneb 13. veebruaril 2023 ning taotluste esitamise tähtaeg on 10. märts 2023. Taotlusvoorst abikõlblikkuse periood on 1. jaanuar 2023 – 31. detsember 2023.

Taotlemine toimub Kultuuri- ja muinsuskaitseministeeriumi Toetuste menetlemise infosüsteemis, kuhu saab sisse logida ID-kaardiga ja mobiili ID-ga.

Rohkem infot taotlusvoorst kohta saab lugeda Muinsuskaitseameti kodulehelt.

Kätlyn Metsmaa
kommunikatsioonijuht-osakonna
juhataja
Muinsuskaitseamet
53936407

Hajaasustuse programm 2023

Ajavahemikus 01.02-03.04.2023 on endise Tähtvere valla elanikel võimalik esitada taotlus Hajaasustuse programmist toetuse saamiseks.

Võimalik on välja ehitada veevarustus, kanalisatsioon või parendada juurdepääsutee.

Maksimaalne toetus on kuni 6500 eurot majapidamise kohta, omaosalus peab moodustama vähemalt kolmandiku projekti maksumusest.

Taotleamise tingimused on leitava Riigi Tugiteenuste Keskuse lehel

<https://www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamine/elukeskkond/hajaasustuse-programm> ja

Tartu linna kodulehel <https://www.tartu.ee/et/hajaasustuse-programm>.

Marek Treufeldt
Välisabivahendite projektijuht
Tartu Linnavalitsus
52 59832

Vinav lumeroos – mõnel pool ka palmilehine lumeroos

Minu esimesed katsetused vinava lumeroosi kasvatamisel on olnud heitlike tulemustega. Aastaid tagasi üsna noore mehena istutasin koduaeda oma kümmekond vinava lumeroosi taime, mis müügist üle olid jäänud. Istutasin nad kõik üsna lähestikku samadesse kasvutingimustesse õunapuuaeda. Kasvukoht oli varjuline, pinnas viljakas ja alaliselt parasniiske. Naabriteks aedülased, liiliad, pojengid, hostad, õunapuud, sõstrapõõsad ja mitmesugused madalad püsililled. Kõik istutatud vinavad lumeroosid juurdusid ja hakkasid kenasti kasvama. Järgmisel kevadel olid enamik kenasti elus ja tundus, et kõik on tips-tops. Siis juhtus midagi arusaamatut, mai ja juunikuu jooksul läksid enamus taimedest välja. Mõned siiski jäid pidama. Arvamine oli, et süüdi võib olla ere kevadpäike, mille eest tulnuks vinavat lumeroosi varakevadel kaitsta. Õunapuude lehtedeta varakevadine võra ei paku piisavalt varju. Möödus veel üks aastaring. Järgmisel kevadel oli aias pealtnäha elusana alles kolm kena välimusega vinava lumeroosi taime. Rõõm oli suur, et talvitumine sujus taimede jaoks viperusteta. Aga maikuu lõpuks oli üks neist hukkunud, üks kiratses ja üks oli heas seisus. Rääkis inimestele, et näe, ei taha see liik meie oludes edeneda ja palju taimi on välja läinud. Üks mul siin veel on ja kes teab kui kauaks jääb.

Olukord kakskümmend aastat hiljem: Vinav lumeroos annab ohtralt järglasi. Ta on hõivanud mitu ruutmeetrit aiapinda ja vahel tuleb teda ohjeldamiseks välja juurida, kaevata ja piirata. Tärkab muudkui seemnetest ja juurest üha uuesti ja uuesti.

Vinava lumeroosi puhul tavatsetakse vahel rääkida, et ta vajab viljakat parasniisket mulda. Minu üllatus oli suur, kui nägin mingil hetkel, et on teine sattunud kasvama abihooone terrassi plaaditud esise ja seina vahele. Palju aastaid juba. Mingist viljakusest ja mingist niiskusest ei saa selles kasvukohas küll juttu olla. Võiks arvata, et külvas ennast seemnest. Aga kui roomas hoopis maa-aluste juurevõsudega ebaküdooniade heki alt, siis kõvaks tallatud killustikalusel kõnnitee ja seejärel plaaditud osa alt läbi, kokku üle 2 meetri ning varustab ennast sellest osast pinnasest, kus tõesti on muld alaliselt parasniiske ja viljakas?

Ühesõnaga: kakskümmend aastat hiljem sõnastan esmakogemuse ringi järgmiselt: vinav lumeroos on meie oludes ellujääja. Kas temast üldse enam lahti saan, see pole teada.

Botaanika. Vinav lumeroos (*Helleborus foetidus*) on teistest lumeroosi liikidest lõhestunud lehtede ja õisikutesse koondunud veidi väiksemate valkjasroheliste õitega. Sellel liigil ei ole mitte juurmised lehed, vaid varred on lehistunud ja taim moodustab võrreldes teiste liikidega suuremaid puhmikuid, mille kõrgus ulatub isegi kuni 80cm. Vinav lumeroos pärineb looduslikult Kesk-, Lääne- ja

Vinav lumeroos talvel,

... suvel

... ja sügisel. Fotod: Lembit Kaarna

Lõuna-Euroopast. Aedades oli ta moes XVII sajandi lõpul. Vahepeal on tema kasvatamine unarusse jäänud seoses teiste liikide ja eriti kaukaasia lumeroosi tormilise sordiaretusega. Õied on rohekad. Foetidus tähendab ladina keeles haisvat, ka taime saksa- ning ingliskeelsed nimed viitavad haisemisele: *stinkende Nieswurz*, *stinking hellebore*. Populaarseim ja enim müüdud sort on 'Wester Flisk'. Sel on suuremad õied, punakad lehed ja varred ning lehtede lõhisus peenem.

Lembit Kaarna
Lillekasvatuse aednik

Ilusad lumeolud soosivad suusatamist kõikjal Tartu linnas

Kõiki suusahuvilisi ootavad pikal nädalalõpul värsked suusarajad. Tartu Spordi rajatraktor tõmbas suusarajad sisse lisaks Tähtvere Spordipargile veel Anne kanali ümbrusesse, Ihaste tammikusse, Ropka parki ja Tartu Ülikooli õppehoonete väljale Viljandi maantee ja Ravila tänava ristis.

"Kuna taas on Tartumaile saabunud paras külm koos piisavalt paksule lumikattele, saame kõiki taas suusarajale kutsuda oma kodukoha lähiste suusaradadele. Kuna tulemas on pikk nädalalõpp koos Eesti Vabariigi sünnipäevaga, siis miks ka mitte seda tähistada suusarajal. Seda enam veel, et 2023. aasta on kuulutatud liikumisaastaks," kommenteeris suusaradade tegemist linnavalitsuse spordivaldkonna juht Veljo Lamp.

Foto: Rein Leib

Tasuta koolitus (130 tundi)

TEADLIKULT TÖÖELLU

* kui oled tööturult eemal olnud 6 kuud või kauem; võib olla töötanud kuni 30 päeva viimase 6 kuu jooksul

Mis on minu karjääritüüp?

Isiklik tööõnne valem

Arvuti tööotsingul

Muutuv tööõigus

Eneseanalüüs

Töövestlus videos

Tööklubi

Koolituse infotund:

**5. aprill 2023
kell 12.00**

Tartus Lutsu 3

Registreeri nüüd: 52 65 488
või ingrid.purje@jmk.ee

Lisainfo: www.jmk.ee/5apr

Töökuulutus

A-Kaabel OÜ otsib oma meeskonda teotahtelist välitööde elektrikut, kes on omandanud oskused töötada Enefit Connect võrgusõlmedes, omab elektriõhutuse tunnistust (E1, E2, C-isik) ja vähemalt B kategooria sõiduki juhitunnistust. Pakume võimalust koolitusteks, ametiautot, head palka. Helistada huvi korral +372 5024990 või kirjuta ants@akaabel.ee

Vorbuse ja Kardla piirkonna nõudebuss jätkab vedu

Linnavalitsus tunnistas Tartu linna Vorbuse ja Kardla piirkonna nõudebussi veoteenuse osutamise riigihankel edukaks ABuss OÜ pakkumuse kogumaksumusega 106 220 eurot. Teenust osutatakse kuni 31. detsembrini 2023. Sõitjaid teenindab kuni 16-kohaline buss, mis sõidab pendelliinina kesklinna ja maa-piirkonna vahel. Sõidutellimusi saab esitada nõudeliini veebikeskkonnas, linna kodulehel või helistades infotelefonile 1789.

Väljaandja: Tartu linnavalitsus
Toimetaja: Lembit Kaarna Tel 551 0131
e-post aiasober@aiasober.ee
Levi OÜ Aiasõber
Küljendus ja trükk: OÜ Tarmest